

EUROOPA PARLAMENT

2014–2019

Arengukomisjon

2014/2239(INI)

12.5.2015

ARVAMUS

Esitaja: arengukomisjon

Saaja: keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon

Euroopa kodanikualgatuse „Right2Water” järelmeetmete kohta
(2014/2239(INI))

Arvamuse koostaja: Cristian Dan Preda

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Arengukomisjon palub vastutaval keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et ÜRO Peaassamblee 28. juuli 2010. aasta resolutsioonis 64/292 tunnistatakse sõnaselgelt inimõigust ohutule ja puhtale joogiveele ja kanalisatsioonile, ja et sellele õigusele viidatakse samuti selgelt mitmesugustes muudes rahvusvahelistes õigusaktides ja lepingutes; arvestades, et puhta joogivee ning kanalisatsiooni kättesaadavus on lahutamatu seotud õigusega elule, tervisele ja inimväärikusele ning piisava elatustaseme vajadusega;
- B. arvestades, et vähemalt 748 miljonil inimesel ei ole püsivat juurdepääsu puhtale joogiveele ning maailma elanikkonnast kolmandikul puudub ligipääs elementaarsetele sanitaaringimustele; arvestades, et seetõttu on ohus õigus tervisele ning levivad haigused, põhjustades kannatusi ja surma ning takistades suurel määral arengut; arvestades, et iga päev sureb umbes 4000 last veega levivate haiguste pärast või puuduliku veevarustuse, kanalisatsiooni ja hügieeni tõttu; arvestades, et kättesaamatu joogivee tõttu sureb rohkem lapsi kui AIDSi, malaaria ja röugete pärast; arvestades, et samas on nende näitajate puhul märgata selget langustrendi ning et nende vähenemist saab ja tuleb kiirendada;
- C. arvestades, et juurdepääsul veele on ka julgeolekumõõde, mis nõuab paremat piirkondlikku koostööd;
- D. arvestades, et vee ja kanalisatsiooni puudumine mõjutab muude inimõiguste kasutamist; arvestades, et veega seotud probleemid mõjutavad ebaproportsionaalselt naisi, sest paljudes arengumaades vastutavad tavapärastel just nemed koduse veevarustuse eest; arvestades, naised ja tütarlapsed kannatavad kõige rohkem piisava ja korraliku veevärgi ja kanalisatsiooni puudumise pärast, mis sageli piirab nende juurdepääsu haridusele ning muudab nad haigustele vastuvõtlikumaks;
- E. arvestades, et iga aasta sureb veega levivate haiguste tõttu kolm ja pool miljonit inimest;
- F. arvestades, et juurdepääs veele on üks peamisi viise jätkusuutliku arengu saavutamiseks; arvestades, et arenguabi suunamine eelkõige joogiveega varustatuse ja kanalisatsiooni parandamisele on tõhus viis peamiste vaesuse kaotamise eesmärkide saavutamiseks, samuti sotsiaalse võrdsuse, rahvatervise, toiduga kindlustatuse ja majanduskasvu edendamiseks;
- G. arvestades, et 2013. aastal jõustunud majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste pakti fakultatiivprotokolliga loodi kaebuste käsitlemise mehhanism, mis võimaldab üksikisikutel või rühmadel esitada kaebusi lisaks muude õiguste rikkumisele ka vee ja kanalisatsiooniga seotud inimõiguse rikkumise kohta;
- H. arvestades, et arengumaades ja tärkava majandusega riikides suureneb kõikide sektorite nõudlus vee järele, eelkõige energia ja põllumajanduse valdkonnas; arvestades, et kliimamuutus, linnastumine ja demograafilised arengusuundumused võivad tõsiselt ohustada vee kättesaadavust paljudes arengumaades, ja et eeldatavasti elab kaks

kolmandikku maailma elanikkonnast 2025. aastal veepuuduse all kannatavates riikides;

- I. arvestades, et EL on maailma suurim abiantja veevarustuse, kanalisatsiooni ja hügieeni sektoris, kusjuures 25 % ELi iga-aastasest ülemaailmsest humanitaarabist on pühendatud üksnes arengupartnerite toetamisele kõnealuses valdkonnas; arvestades siiski, et Euroopa Kontrollikoja 2012. aasta eriaruandes „Euroopa Liidu arenguabi Sahara-taguse Aafrika joogiveega varustamisele ja sanitaarvaldkonnale” juhiti tähelepanu vajadusele parandada abi tõhusust ja ELi toetatavate projektide jätkusuutlikkust;
- J. arvestades, et Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee sedastas, et „juurdepääsu veele tuleb tunnustada kui põhilist inimõigust, sest see on vajalik eluks Maal ja vesi on ressurss, mida inimkond peab jagama”;
- K. arvestades, et ELi veepoliitika raamdirektiivis tunnistatakse, et „vesi ei ole tavaline kaup, vaid pigem pärand, mida tuleb hoida, kaitsta ja sellisena käsitleda”;
- L. arvestades, et Sahara-taguses Aafrikas 1990. aastatel toimunud kommunaalteenuste erastamine on muu hulgas takistanud aastatuhande arengueesmärkide saavutamist nii veevarustuse kui ka sanitaarvaldkonnas, sest investorid on keskendunud kulude tagasiteenimisele, mis muu seas on süvendanud ebavõrdsust niisuguste teenuste osutamisel madala sissetulekuga kodumajapidamiste arvelt; arvestades, et veemajanduse erastamise läbikukkumist silmas pidades on kõikjal maailmas märgata üha suurenevat suundumust anda veega seotud teenuste osutamine eraettevõtetele üle kohalikele ametiasutustele;
- M. arvestades, et EL ja liikmesriigid täidavad neid kohustusi ning arvestavad neid eesmärke, mis nad on heaks kiitnud Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ja teistes pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides;
- N. arvestades, et vee kättesaadavus on oluline elu, tervise, toidu, heaolu ja arengu jaoks, ja et vett ei saa seega käsitada lihtsalt kaubana;
 - 1. peab tervitavaks komisjoni võetud kohustust tagada, et puhtale joogiveele ja kanalisatsioonile juurdepääsu inimõiguste mõõde jääb tema arengupoliitika keskmesse¹; kiidab Euroopa kodanikualgatuse vahendi tähtsust ning loodab, et see muutub üha tõhusamaks ning eelkõige viib õigusaktide vastuvõtmiseni;
 - 2. toonitab, et inimõigus veele ja kanalisatsioonile on tihedalt seotud mitmete peamiste ülemaailmsete probleemidega, nagu tervis, energia, toit, tööhõive, sooline võrdõiguslikkus ja keskkonnaalane jätkusuutlikkus; toetab kindlalt aastaks 2030 esildatud säästva arengu eesmärgi 6 (vee ja kanalisatsiooni kättesaadavuse ja jätkusuutliku majandamise tagamine kõigile) lisamist 2015. aasta järgsesse ülemaailmse arengu raamistikku, k.a üldine ja võrdne juurdepääs puhtale ja taskukohasele joogiveele kõigi jaoks; rõhutab, et kõikide säästva arengu eesmärkide täitmiseks on vaja arengumeetmete tarvis kasutusele võtta praegusest palju enam vahendeid, mis pärinevad nii arenenud riikidest kui ka arengumaadest, sealhulgas uutest allikatest ja innovaatilistest rahastamisvahenditest;

¹ Komisjoni teatis Euroopa kodanikualgatuse „Vesi ja kanalisatsioon on inimõigus! Vesi on avalik hüve, mitte kaup!” kohta (COM(2014)0177), lk 10.

kutsub ELi ja selle liikmesriike üles tagama, et juurdepääs joogiveele ja kanalisatsioonile kuulub ees seisva ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP21) esmatähtsate teemade hulka;

3. tuletab meelde, et vee kättesaadavus on põllumajanduses äärmiselt oluline, et viia ellu õigust piisavale toidule;
4. toonitab, et elementaarse vee kättesaadavuse nõue peaks olema vaieldamatu peamine inimõigus, mida otseselt ja kaudselt toetaksid rahvusvaheline õigus, deklaratsioonid ja siseriiklikud tavad;
5. kutsub valitsusi, rahvusvahelisi abiorganisatsioone, vabaihendusi ja kohalikke kogukondi üles tegema tööd, et pakkuda kõigile inimestele elementaarse veevajaduse rahuldamist ning tagada, et vesi on inimõigus;
6. nõuab tungivalt, et inimõigus veele lisataks universaalsete peamiste inimõiguste loetellu, k.a õigus piisavale ja nõuetekohase kvaliteediga veele, et rahuldada sõnaselget õigust elule ning laiemaid õigusi tervisele ja heaolule;
7. nõuab, et veevarustuse-, kanalisatsiooni- ja hügieenisektorit arengumaades seataks esmatähtsaks nii ametlikus arenguabis kui ka riiklikes eelarvetes; tuletab meelde, et veemajandus kuulub kollektiivse vastutuse alla; eelistab erinevate abi andmise viiside osas avatust, kuid samas arengualase mõjususe põhimõtete ning poliitikavaldkondade arengusiduse ranget järgimist ja vankumatut keskendumist vaesuse kaotamisele ja arengualase mõju suurendamisele; toetab sellega seoses kohalike kogukondade kaasamist projektide elluviimisesse arengumaades, samuti kogukonna omaluse põhimõtet;
8. tuletab meelde, et põhjavee jätkusuutliku majandamise tagamine on vältimatu vaesuse vähendamise ja ühise heaolu jaoks, sest põhjavesi võib olla paremaks joogivee allikaks miljonitele vaestele linna- ja maaelanikele;
9. nõuab välisabi toetusel ellu viidud projektide tõhusamat järelevalvet; toonitab, et tuleb teostada järelevalvet rahastamisstrateegiate ja eelarvete üle, tagamaks, et eraldatud vahenditega vähendatakse olemasolevaid erinevusi ja ebavõrdsusi vee kättesaadavuse ning selliste inimõiguste põhimõtete nagu mittediskrimineerimise, teabele juurdepääsu ja osaluse puhul;
10. kutsub ELi üles suunama oma arenguabi väikesemahuliste taristuste ehitamisele, käitamisele ja hooldusele, suutlikkuse suurendamisele ja teadlikkuse tõstmisele;
11. märgib murelikult, et ÜRO eriraportöör ohutule joogiveele ja kanalisatsioonile juurdepääsu inimõiguse küsimuses on väitnud, et slummides elavad inimesed peavad harilikult maksma rohkem kui need, kes elavad ametlikes asundustes, et saada reguleerimata ja kehva kvaliteediga teenuseid; nõuab tungivalt, et arengumaad seaksid prioriteediks eelarveeraldised ebasoodsas olukorras olevatele ja isoleeritud inimestele teenuste osutamiseks;
12. toonitab, et veevarude tõhus ja võrdne majandamine sõltub kohalike valitsuste suutlikkusest teenuseid osutada; nõuab seepärast, et EL toetaks veelgi veemajanduse juhtimise ja taristute tugevdamist arengumaades, rahuldades eelkõige kaitsetute

maaelanike vajadusi;

13. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma kasutusele poliitika, millega rakendatakse ÜRO poolt tunnustatud inimõigust veele ja kanalisatsioonile ning edendatakse veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuse kui elementaarse avaliku teenuse osutamist;
14. toetab ÜRO Arenguprogrammi (UNDP) raames käivitatud ülemaailmse veealase solidaarsuse platvormi, mille eesmärk on kaasata kohalikud asutused veeprobleemidele lahenduste leidmisesse; peab samuti tervitatavaks vee ja kanalisatsiooniga seotud nn 1 % solidaarsust ja teisi algatusi, mille on osades liikmesriikides algatanud kodanikud ja ametiasutused, et toetada oma tarbimistasudest projekte arenguriikides; märgib, et mitu vee-ettevõtjat on sellised algatused kasutusele võtnud; kordab oma üleskutset komisjonile, et ta julgustaks selles ja muudes valdkondades solidaarsust näitavaid meetmeid võtma, näiteks teabe levitamise, partnerluste soodustamise ja kogemuste vahetamise abil, k.a võimalik partnerlus komisjoni ja liikmesriikide vahel, mille puhul antakse selle algatuse raames ellu viidud projektidele täiendavaid ELi vahendeid; ergutab eelkõige avaliku ja erasektori partnerlusi veerajatiste vallas arengumaades, kooskõlas ÜRO Elukeskkonnaprogrammi koordineeritava ülemaailmse vee-ettevõtjate partnerluste liiduga (GWOPA);
15. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks abi tõhusa kasutamise ning et see oleks 2015. aasta järgse arengukava seisukohast paremini suunatud veevarustuse-, kanalisatsiooni- ja hügieenisektorile; nõuab ülemaailmse järelevalvemehhanismi loomist, et jälgida edusamme, mida tehakse üldise juurdepääsu saavutamisel puhtale joogiveele, veevarude jätkusuutlikul kasutamisel ja arendamisel ning võrdse, osaleva ja vastutustundliku veemajanduse juhtimise tugevdamisel kõikides riikides;
16. ergutab avalikku sektorit ning arengumaades tegutsevaid osaliselt riigi omanduses olevaid veevarustusettevõtjaid investeerima kogu veemajandustsüklis saadavat tulu veeteenuste jätkamisse ja täiustamisse ning veevarude kaitseks; palub ELil ja liikmesriikidel edendada sel eesmärgil parimate tavade vahetamist Euroopa ettevõtete ja arengumaades tegutsevate ettevõtete vahel niisugustes valdkondades nagu veemajandus, vee käitlemine ja vee kaitse;
17. palub komisjonil käivitada uuesti veerahastu, mis osutus tulemuslikuks arengumaades veeteenuste parema juurdepääsu soodustamisel, edendades kohalike kogukondade suutlikkuse suurendamise meetmeid;
18. kinnitab uuesti, et piisavalt kvaliteetse ja piisavas koguses joogivee kättesaadavus on inimõigus, ning on arvamusel, et riikide valitsuste ülesanne on seda kohustust täita;
19. on kindel, et kohalikele ametiasutustele tuleb osutada toetust nende jõupingutuste tegemisel, mille eesmärk on luua innovaatiline, osalev ja demokraatlik avalik veemajanduse süsteem, mis on tõhus, läbipaistev ja reguleeritud ning järgib jätkusuutliku arengu eesmärke;
20. rõhutab, et veejaotust tuleb põhimõtteliselt käsitleda avaliku teenusena ning seepärast tuleb seda korraldada viisil, mis tagab selle taskukohase kättesaadavuse kõigi jaoks.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	6.5.2015
Lõpphääletuse tulemus	+: 25 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Louis Aliot, Beatriz Becerra Basterrechea, Nirj Deva, Charles Goerens, Enrique Guerrero Salom, Heidi Hautala, Maria Heubuch, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Stelios Kouloglou, Arne Lietz, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Cristian Dan Preda, Lola Sánchez Caldentey, György Schöpflin, Pedro Silva Pereira, Davor Ivo Stier, Paavo Väyrynen, Bogdan Brunon Wenta, Anna Záborská
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Patrizia Toia, Joachim Zeller
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Daniela Aiuto, Tiziana Beghin, Julie Ward